

Robinia pseudoacacia groeit het best op schrale, droge grond

Robinia pseudoacacia staat bekend als een gewaardeerde laan- en straatboom. Welke specifieke eigenschappen heeft deze boom? Uit het gebruikswaardeonderzoek laanbomen blijkt onder meer dat de schijnacacia een geschikte boom is voor schrale en lichte gronden, en verharding verdraagt.

Het geslacht *Robinia* behoort tot de vlindebloemigen en kent in totaal ongeveer 20 soorten. Maar een klein deel is geschikt voor ons klimaat; de belangrijkste hiervan is *R. pseudoacacia* oftewel schijnacacia.

Al zolang *R. pseudoacacia* bestaat, is er verwarring rond de naam. Doordat Robin, die de eerste bomen in ons werelddeel kweekte, de bomen op de echte *Acacia* vond lijken en ze daarom de naam *pseudoacacia* gaf, spreken veel mensen van *Acacia* als ze *Robinia* bedoelen.

Het hout van *Robinia* is erg duurzaam: het

zou 30 tot 40 jaar meegaan, zonder behandeling. Om deze reden wordt *Robinia*-hout momenteel veel gebruikt als alternatief voor tropisch hardhout in tuinhout en kozijnen, en ook voor hekken, palen en afscheidingen. De aanleg van *Robinia*-bossen voor snelgroeiend en duurzaam hout, is in ons land echter tot nog toe niet erg succesvol gebleken.

Robinia is al lang een gewaardeerde laan- en straatboom, die ook in het gebruikswaardeonderzoek laanbomen is opgenomen. In Nederland zijn meerdere cultivars in gebruik. Behalve de in het gebruikswaardeonderzoek opgenomen 'Nyirségi', zijn ook 'Appalachia', 'Bessoniana', 'Frisia' (geelbladig), 'Umbraculifera' (bolvorm), 'Unifoliola' en 'Sandradiga' bekende cultivars.

Vermeerdering

De vermeerdering van *R. pseudoacacia* gaat via zaad (onderstammen) en enten (cultivars), of door wortelstek. De door het zaaien ontstane variatie in eigenschappen, kan zo veel mogelijk worden ondervangen door de goed groeiende planten te selecteren en die te gebruiken als onderstam voor de cultivars. Om in één jaar een stevige rechte stam op te kweken, gaat de voorkeur uit naar tweejarige (1+1) zaailingen, waarop in het volgende voorjaar kan worden geënt. Op deze manier kan in relatief korte tijd een drie keer verplante boom worden opgekweekt.

Tijdens de teelt van de onderstammen is het belangrijk de onderstammen niet te nat bewaren, om wortelrot te voorkomen. Bewaring in de koelcel (enkele graden onder nul) is dé manier om ze goed te houden tot het tijd is om te planten. Verder moeten de planten tot ongeveer 45 cm worden teruggesnoeid, omdat dit makkelijker is met bewaren en omdat de toppen vaak toch al ingestorven zijn. Dit laatste is een bekend verschijnsel, aangezien *Robinia* lang doorgroeit in de herfst. Het afharderen van het gewas gaat dus ook lang door in het najaar. Het laat bemesten om een voldoende grote maat te behalen, versterkt dit effect en is dus sterk af te raden.

Uitlopende ogen zijn zeer aantrekkelijk voor hazen en konijnen. Doordat de zaailingen wat traag uitlopen, zijn de dieren in staat het jonge schot telkens af te vreten. Beschermgaas is dan een vereiste voor een goed resultaat.

***Robinia pseudoacacia* 'Unifoliola' bereikt met gemak een hoogte van 18 tot 20 m. De 'Unifoliola', oftewel eenbladige schijnacacia, bloeit wit, heeft zeer groot topblad en vormt een piramidale kroon.**

De veredeling gebeurt door enten, en kan op twee manieren plaatsvinden: uit de hand of op een vaststaande onderstam. Voor een goede vergroeiing bij het enten op een vaststaande onderstam, is het erg belangrijk om vers entmateriaal te gebruiken en te enten zodra de ent actief wordt. Op die manier is er na enkele weken volop callusvorming. Besteed ook aandacht aan het goed met entwas dichtsmen van de geënte bomen.

Om meer uniformiteit in het gewas te brengen, is in het verleden nagegaan of zomerstekken van de cultivars perspectief biedt. Dit onderzoek leverde echter geen goede resultaten op. Ook is er op de toenmalige Boomteeltproeftuin 'De Boutenburg' onderzoek gedaan naar de mogelijkheden van winterstek op een verwarmde ondergrond (*heated bin*-methode).

De resultaten waren zeer uiteenlopend: er was een hoog slagingspercentage met 'Bessoniana', maar bij andere cultivars (bijvoorbeeld 'Frisia') was er niet meer dan 10-25% slaging. Daar komt nog bij dat wortels van *Robinia* in een nat groeimedium de neiging hebben om omhoog te groeien.

Met wortelstek zijn in de praktijk (op kwekerij 't Herenland) goede ervaringen opgedaan bij 'Appalachia', 'Nyirségi' en 'Bessoniana'. Naar verwachting is wortelstek ook mogelijk bij andere cultivars, met uitzondering van 'Frisia'. De beste periode hiervoor is na de bladval en vóór de vorst. Ook in het buitenland zijn er goede ervaringen met deze methode. In Hongarije bijvoorbeeld wordt *Robinia* op grote schaal via wortelstek vermeerderd.

Altijd aan een stok

Om voldoende rechte stammen te krijgen, moeten de planten altijd aan een stok worden opgekweekt. Het is aan te bevelen om de zijtakken in de zomer enkele malen in te nemen. De kwekerij wordt hierdoor beter toegankelijk, de bomen beschadigen elkaar duidelijk minder en de bomen worden geholpen een rechtdoorgaande stam te vormen. De kroon wordt duidelijk mooier en voller wanneer de kroontakken net voor de langste dag worden teruggesnoeid.

Vooraf bij de teelt van de bolvormige 'Umbraculifera' zijn goede en rechte stamvormers (1,80 m en hoger) zeer gewenst. In het onderzoek is op verschillende manieren gezocht naar een sterke, snel- en rechtgroeiende tussenstam. Uiteindelijk bleek het gebruik van een cultivar als tussenstam geen extra winst op te leveren ten opzichte van zaailingen.

De snelle groei van *Robinia* geeft een zwakke baststructuur en de grote dorens die aan de takken zitten, geven snel beschadigingen. Verder is jong hout van *Robinia* erg bros. Hiermee moet zowel tijdens de teelt als tijdens het vervoer van de bomen rekening worden gehouden.

Wat ziekten en plagen betreft, wordt de meeste schade veroorzaakt door *Verticillium dahliae*. Houd in de teelt dus rekening met een goede ontwatering. Ook vruchtwisseling is belangrijk; plant geen *Verticillium*-gevoelige gewassen achter elkaar.

Daarnaast is *Fusarium lateritium* (stamkanker) een lastige ziekte. Wonden vormen een invalspoort voor deze schimmel. Bij *Robinia* overgroeien wonden niet zo snel, waardoor mechanische beschadigingen door bijvoorbeeld schoffelen of aanbinden zo veel mogelijk vermeden moeten worden. Vooral snel gegroeide bomen worden gemakkelijk beschadigd en zijn dan extra gevoelig voor *Fusarium*. Snoei om deze reden pas als de bomen in blad staan: de wonden genezen dan sneller, en bloeden wordt voorkomen.

Droge en lichte gronden

R. pseudoacacia is een geschikte boom voor droge en lichte gronden, en verdraagt ook verharding. Het is geen soort voor rijke of natte bodems. Wanneer *Robinia* in een te rijke grond staat, groeit de boom te hard, waardoor hij erg bros wordt en gevoelig voor takbreuk. Bovendien wordt dan het afharderen van de herfst vertraagd, wat met name in de kwekerijfase kan leiden tot grote uitval in de winter. Natte standplaatsen of een wisselende grondwaterstand waarbij de wortels in het water komen te staan, vergroten de kans op wortelrot en zijn dus funest voor deze bomen.

Voor het gebruikswaardeonderzoek is *R. pseudoacacia* 'Nyirségi' in de winter van 1997/98 aangeplant in Hilversum, Leeuwarden en Zundert. In Zundert zijn de bomen als gevolg van onder andere slechte ontwatering uit het park verdwenen. In Hilversum staan de bomen in humeus droog zand in een woonstraat en in Leeuwarden ook in een straat, maar dan in humeus, nat zand op een kleiige ondergrond.

Uit de waarnemingen blijkt dat duidelijke groeiverschillen bestaan tussen de bomen in Hilversum en die in Leeuwarden. De groei op droog zand (Hilversum) is beduidend beter dan die op nat zand, hoewel de boomontwikkeling in Leeuwarden toch naar tevredenheid verloopt. Wel moet wor-

Het gebruikswaardeonderzoek laanbomen heeft als doel kennis over de toepasbaarheid van nieuwe laan- en straatbomen in het stedelijk gebied te vergaren en uit te dragen. Het onderzoek vindt plaats in 19 gemeenten en wordt uitgevoerd door PPO Bomen en Naktuinbouw. Het Productschap Tuinbouw financiert het project.

den toegevoegd dat de bomen in Hilversum meer kunnen uitwortelen (50%) dan in Leeuwarden (100% opgesloten).

Uit Hilversum komen de meeste positieve reacties; de bomen laten een sterke groei zien en de bewoners zijn zeer tevreden. In Leeuwarden bleek dat *Robinia* snel beschadigingen oploopt. Niet alleen doordat de boom bij katten geliefd is als krabpaal, maar ook doordat losse boompalen snel beschadigingen veroorzaken aan de bast.

Robinia is een vlakwortelaar. Vooral bij rijke gronden is de boom geneigd een oppervlakkig wortelstelsel te vormen. Op armere gronden wordt een wat diepgaander wortelstelsel gevormd. De horizontale wortels kunnen zorgen voor het opdrukken van de bestrating. In het gebruikswaardeonderzoek is dat echter (nog) niet geconstateerd: de bomen zijn daarvoor nog te jong.

Resultaten & adviezen onderzoek *Robinia pseudoacacia*

- Het uitgangsmateriaal niet te nat bewaren.
- Meestal wordt er vermeerderd op *Robinia pseudoacacia*, maar stekken is mogelijk (diverse methoden, wisselend resultaat).
- Een schrale bodem is te verkiezen boven een rijke bodem: minder takbreuk, minder ziekten, meer winterhard.
- Terugsnoeien van lang zijhout (tot langste dag) resulteert in mooiere kroon.
- Stammen vrijhouden van zijscheuten (vanwege takdorens).
- Natte, verdichte gronden geven zowel op de kwekerij als langs de straat problemen met wortelrot.
- 'Nyirségi' blijkt een gezonde, snelle groeier.

Gerrit Schalk, Bart van der Sluis en Jelle Hiemstra

Schalk is specialist bij Naktuinbouw in Raamsdonkveer, (0162) 51 14 00/g.schalk@naktuinbouw.nl. Van der Sluis is onderzoeker bij PPO Bomen in Lisse, (0252) 46 21 08/bart.vandersluis@wur.nl. Hiemstra is projectleider bij PPO Bomen in Lisse, (0252) 46 21 07/jelle.hiemstra@wur.nl.

Meer informatie over het gebruikswaardeonderzoek laanbomen vindt u via: www.deboomkwekerij.nl

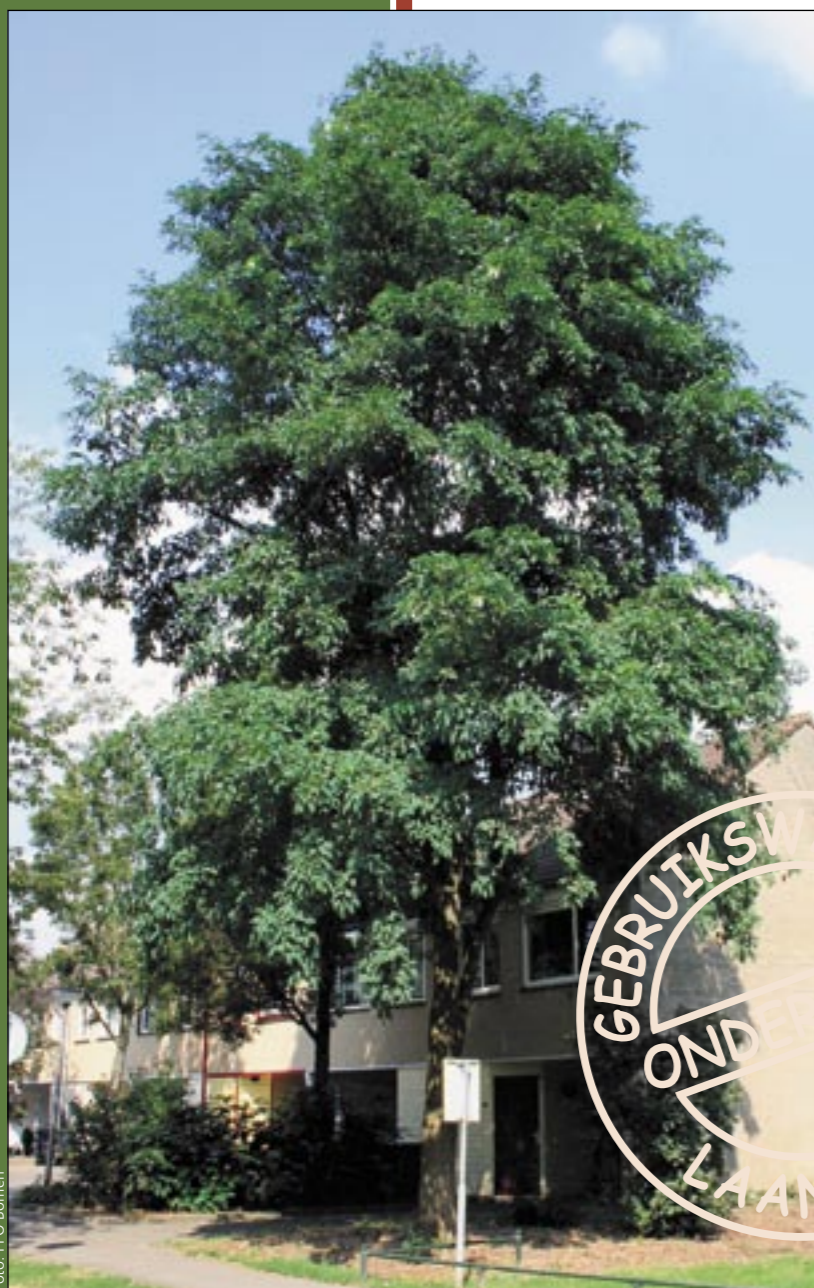

Foto: PPO Bomen